

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Posudek diplomové práce Anety Paulů
Vedoucí práce: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.
Oponent: PhDr. Jaroslav Štichauer, PhD.
Ústav románských studií FF UK

Název diplomové práce: Řečová zdvořilost francouzských a českých žádostí

Obsah práce. Předmětem předkládané diplomové práce je kontrastivní korpusová analýza prostředků vyjadřování zdvořilosti v mluvním aktu „žádost“ ve francouzštině a v češtině. Autorka se zaměřuje na míru pozitivní/negativní zdvořilosti v obou jazycích.

Formální aspekty práce. Práce je psána kultivovaným jazykem, jazykové chyby a překlepy jsou vzácné (*trope llocutoire* str. 33, *zahamben* str. 21, někde zbývající mezery po tokenizaci např. (141) na str. 80, občas chybějící čárka uzavírající vedlejší větu např. ...*prosby, jaké... má i J. Mašín* na str. 25). Bibliografické odkazování pomocí autora a roku je systematické; v závěrečném seznamu odborné literatury však některé citované tituly chybí – např. Orecchioni 1995 (str. 44), Marmaridou 2000 (str. 34) nebo Horn – Ward (str. 35, pozn. 31). Chybí také odkazy na některé citované slovníky (*Příruční slovník jazyka českého a Dictionnaire Electronique des Synonymes* str. 11); na *Encyklopedický slovník češtiny* a na *Dictionnaire encyclopédique de pragmatique* odkazuje autorka v textu pomocí názvu, v seznamu jsou však uvedeny podle autorů. U citace Chejnové – Machové – Šamalové (2005) je v textu uveden odkaz pouze podle první autorky (str. 12). V případě opakovaných citací ze stejného díla by bylo vhodné v textu používat zkratku *op. cit.* (např. na str. 17 nebo 25).

Hodnocení obsahu práce a náměty k diskusi. Autorka pro svou práci zpracovala rozsáhlou odbornou literaturu; při vymezení mluvního aktu „žádost“, který je hlavním předmětem její analýzy, pokrývá práce české (zejm. Grepl, Karlík), anglické (zejm. Blum-Kulka) i francouzské (zejm. Kerbrat-Orecchioni – zde by bylo vhodné v textu uvést, že tato autorka používá termín *requête*). Primárním teoretickým přístupem, který zvolila pro analýzu materiálu, je teorie tváře (2.4.2) a negativní/pozitivní zdvořilosti (lingvistického optimismu/pesimismu – Obenbergerová). Teoretická část práce pokrývá i jiné oblasti, které s analyzovaným tématem souvisejí (konverzační implikatury – str. 33-35, princip relevance str. 35-36 nebo presupozice str. 28-31), v empirické části však tyto přístupy nejsou využity. Práce je doplněna dotazníkovým šetřením (str. 87-108); je zřejmé, že tímto způsobem autorka zamýšlí *ověřit* výsledky korpusového výzkumu, formulace „Budeme předpokládat, že odpovědi respondentů potvrdí naši hypotézu...“ proto není úplně šťastná (str. 10). Bylo by také vhodné posílit vnitřní odkazy mezi příklady (např. 117 v korpusové části a 194-195 v části dotazníkové).

Materiál zpracovaný pro dané téma je rozsáhlý a autorka dodržuje zásady kontrastivního výzkumu na paralelních korpusech – odlišuje směr překladu a poukazuje na možná specifika překladového jazyka. Základní posuny ve frekvenci analyzovaných jazykových prostředků

v obou směrech překladu jsou shrnuty v grafech na str. 55-57 (u výskytů v řádu jednotek – např. „frazologická souvětná forma“ by bylo vhodné uvést procentuální údaj v závorkách). Hlavní výsledky analýz kombinací zdvořilostních faktorů autorka představuje v maticových tabulkách na str. 58-87. Na základě analýzy zkoumaných faktorů (modální sloveso – kondicionál – negace – futurum – inverze) autorka konstatuje vyšší zastoupení těchto prostředků (a jejich kombinací) v češtině než ve francouzštině (str. 61). Kromě toho je věnována pozornost také žádosti vyjádřené imperativem (zde je nutno upozornit, že imperativ *veuillez* je konvencionalizovaný, str. 81).

Kromě lingvistických faktorů bere autorka v úvahu rovněž faktory pragmatické, např. a/symetrický vztah mezi mluvčími – str. 78; bylo by však vhodné brát v úvahu také podrobnější typy žádosti – např. rozdíl mezi žádostí o informaci (příklady 141, 150 nebo 119) a žádostí, aby adresát něco vykonal (např. 130). U modálních sloves se autorka zmiňuje v analýzách zejm. o slovese *vouloir* a *pouvoir*, v pozn. na str. 62 ale uvádí i *devoir* a na str. 55 i *savoir*. Pro větší přehlednost vyhodnocení výsledků analýzy by bylo vhodné v závěru práce dát pozorované tendence kombinací faktorů do souvislosti se škálou představenou v teoretické části (Obenbergerová str. 41, příp. také Blum-Kulka – Olshtain str. 42).

Navzdory výše uvedeným výhradám považuji předkládanou diplomovou práci za velmi zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 15. 6. 2016

PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.